

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ÜYE PROFİLİ

Member Profile of The Chamber of Mining Engineers of Turkey

Nejat TAMZOK (*)
Engin ERDOĞAN (**)

ÖZET

2004 yılında kuruluşunun 50. yılına girecek olan TMMOB Maden Mühendisleri Odası, kurulduğundan itibaren, ülkemiz madencilik sektörünün en etkili örgütlerinden biri olarak kabul görmüştür. Söz konusu 50 yıllık süreçte, Maden Mühendisleri Odası, ülkemiz madencilik sektörüne ilişkin her gelişmeye müdahil olmuş, bireysel ya da küçük grup çıkarından uzak, toplumun ortak yararına odaklanmış çözüm önerilerini yine toplumun önüne seçenek olarak koymuştur.

Maden Mühendisleri Odası'nın, yarım yüzyıllık süreçte sürdürmüş olduğu ve mütevazı gelir kaynaklarıyla karşılaştırılmayacak kadar yoğun etkinliklerinin arkasında, şüphesiz ki, sahip olduğu üye tabanı bulunmaktadır. Söz konusu üye tabanı, Maden Mühendisleri Odası'na, sektördeki pek az kurumda bulunan örgütsel dinamizmi ve etkililik düzeyini sağlamaktadır.

Bu araştırmada, TMMOB Maden Mühendisleri Odası'nın söz konusu üye tabanının profili, Oda'da mevcut kayıtlardan yararlanılarak ortaya konulmaktadır. Türkiye'deki Maden Mühendislerinin %70'inden fazlasının Oda'ya kayıt yaptırdıkları dikkate alındığında, çalışma sonuçlarının tüm Maden Mühendisleri kitlesini büyük oranda temsil ettiği söylenebilir.

Anahtar Sözcükler : Madencilik Sektörü, Maden Mühendisliği Disiplini, Meslek Örgütü, Maden Mühendisleri Odası.

ABSTRACT

The Chamber of Mining Engineers of Turkey, which will celebrate its 50th anniversary in 2004, has been admitted as one of the most influential bodies of Turkey's mining industry since its establishment. In this half a century, the Chamber has been a responsible party of every matter related to the mining industry and presented its solution proposals to the society as an alternative staying away from individual or small group benefits and only focusing common interests of the society.

No doubt, behind the Chamber's intense activities that has been carried on during half a century and that couldn't be compared with the modest income sources, there exists its own member mass. This mass has been providing organisational dynamism and effectiveness level to the Chamber so that very few organisations in the mining industry have.

In this research study, the member profile of the Chamber of Mining Engineers of Turkey is presented by using the existing Chamber records. It could be said that the outcomes of the study represent all the mining engineer mass when taking into consideration of the fact that the 70% of the Mining Engineers in Turkey have been enrolled to the Chamber.

Key Words : Mining Industry, Mining Engineering Discipline, Professional Organisation, Chamber of Mining Engineers.

(*) Maden Yüksek Mühendisi, TMMOB Maden Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Üyesi, Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu

(**) Maden Mühendisi, TMMOB Maden Mühendisleri Odası Genel Sekreter Yardımcısı

1. GİRİŞ

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Maden Mühendisleri Odası, 2004 yılında kuruluşunun 50nci yılını kutlayacaktır. Gelişmekte olan, ancak gelişme düzeyini bir türlü istenilen düzeye çıkaramayan Türkiye'nin, 39 hükümet, 3 askeri darbe, sayısız ekonomik, siyasal ve toplumsal bunalım içeren en çalkantılı 50 yılında, ülkenin ve madencilik sektörünün sorunlarına ilişkin eleştiri ve çözüm önerilerini topluma sunmak gibi güç bir görevi üstlenen Maden Mühendisleri Odası, bu süreçte olumlu ya da olumsuz pek çok eleştiri almış, ancak, hiç bir dönemde çoğunluğun sempati ve saygısını yitirmemiştir.

Söz konusu yarım yüzyılda, Maden Mühendisleri Odası'nın sahip olduğu ve sektördeki pek az kurum ya da kuruluşta bulunan dinamizm, incelenmeye değer bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Gerçekten; yönetim organları hiç bir dönemde "huzur hakkı" dahi almamış ve talep etmemiş, beş coğrafi-yönetimsel birimi de dahil ücretli çalıştırdığı personelin sayısı hiç bir zaman 10'u geçmemiş ve bütçesinin temel kaynağını mütevazî üye aidatlarının oluşturduğu bir kuruluşun, etkinliklerini bu yoğunlukta sürdürebilmesinin ve madencilik sektöründe bu denli etkin olabilmesinin arkasında, şüphesiz ki, sahip olduğu üye tabanı bulunmaktadır. Maden Mühendisleri Odası'na, örgütsel dinamizmi ve yüksek etkililik düzeyini söz konusu üye tabanı sağlamaktadır.

Bu araştırma, TMMOB Maden Mühendisleri Odası'nın söz konusu üye kitlesinin profilini, Oda'da mevcut kayıtlardan yararlanarak ortaya koymaktadır. Çalışmada, Maden Mühendisleri Odası'na 26.08.2003 tarihine kadar yapılan kayıtlar değerlendirilmekte, bu tarih itibarıyla kayıtlı üyelere ilişkin profilin yanında, elde mevcut veriler izin verdiği ölçüde, yarım yüzyıl süresince Oda üyesi olmuş Maden Mühendislerine ait istatistiklere de yer verilmektedir. Türkiye'de mevcut Maden Mühendislerinin %70 oranında Oda'ya kayıt yaptırdıkları dikkate alındığında, söz konusu istatistiklerin büyük oranda tüm Maden Mühendisi kitlesini de temsil ettiği söylenebilir.

Araştırmanın genel olarak iki amacı bulunmaktadır. Bunlardan ilki; gerek madencilik sektörü gerekse Maden Mühendisliği eğitimi ile ilgili yapılacak planlamalarda, planlamacılar tarafından kullanılacak bilgilerin sağlanması, diğeri ise, Maden Mühendisleri Odası yönetimlerine, yönetsel etkinliklerinin planlanması ve yürütülmesinde yararlanabilecekleri bir envanterin sunulmasıdır.

Yukarıda belirtilen amaçlarla yapılan çalışmada; Oda üye sayısının yıllar itibarıyla gelişimi verilmekte, Oda üyelerinin mezuniyet yıllarına, yaşlarına, cinsiyetlerine, mezun oldukları okullara, araştırmanın yapıldığı tarihte buldukları illere, coğrafi bölgelere ve Oda'nın örgütsel birimlerine göre dağılımları verilmektedir.

Yine, Oda üyelerinin meslekleri ile ilgili bir işte çalışıp çalışmadıkları, çalışanların ana sektörüne göre dağılımları, Maden Mühendisliği Bölümleri mezunlarının ve farklı okulların Oda'ya kayıt olma oranları ile Oda üyelerinin aidat ödeme istatistikleri de ele alınmaktadır.

Son bölümde ise, çalışmada ele alınan istatistiklerden hareketle, bazı çıkarımlarda bulunmakta, mevcut durum ve geleceğe ilişkin değerlendirmeler yapılmakta, sorunların çözümüne ilişkin öneriler sunulmaktadır.

2. TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI

TMMOB Maden Mühendisleri Odası, 1954 yılında 6235 sayılı TMMOB yasası uyarınca kurulmuştur. 1982 Anayasası'nın 135. maddesinde tanımlanan kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşudur¹. Türkiye sınırları içinde meslek ve sanatlarını yürütmeye yasal olarak yetkili mühendis, yüksek mühendis, yüksek mimar ve mimarları örgütünde toplayan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği içinde yer alan ve tüzel kişiliğe sahip olan 23 mühendis odasından biridir. Odanın merkezi Ankara'da

¹ Türkiye Büyük Millet Meclisi İnternet Sitesi, **Türkiye Cumhuriyeti Anayasası**, <www.tbmm.gov.tr/Anayasa/Anayasa2001.htm>, Aralık, 2003.

olup, Adana, İstanbul, İzmir ve Zonguldak olmak üzere 4 ilde şubeleri ve ülke düzeyinde pek çok ilde il ve işyeri temsilcilikleri bulunmaktadır.

1974 yılına kadar Jeoloji, Metalurji, Petrol ve Seramik, 1985 yılına kadar ise Jeofizik Mühendislerini bünyesinde toplayan Maden Mühendisleri Odası, yurt içinde ve dışında Maden Mühendisliği eğitimi yapan kuruluşların fakülte ve bölümlerinden mezun olarak diploma ve ruhsatname almış, Türkiye sınırları içinde meslek ve sanatlarını uygulamaya yasal yetkili olup, mesleki çalışmalarda bulunan tüm Maden Mühendis ve Yüksek Mühendislerini temsil etmektedir².

Maden Mühendisleri Odası, genel olarak; madencilik sektörünün geliştirilmesine yönelik oluşturulacak amaç ve hedefler ile uygulamaların bilimsel ve teknik temeller üzerinde geliştirilmesi, sektörün planlanmasında ülke sanayi sektörleri ile entegrasyonun ön planda tutulması, ülke ihtiyacı enerjinin yerli kaynaklardan karşılanması, aramadan uç ürüne kadar her aşamada ileri teknoloji kullanımının artırılması, sektörde çevre dostu teknoloji ve yöntemlerin kullanılması, madencilik süreçlerinde ya da sonrasında çevrenin korunmasına ya da yenilenmesine yönelik önlemlerin alınmasını amaçlayan ve gerek madencilik mesleğinin gelişmesi gerekse üyelerinin meslek onurları ile hak ve yetkilerinin sağlanması ve korunmasına yönelik etkinlik ve girişimlerde bulunmaktadır.

TMMOB Maden Mühendisleri Odası Tüzüğü gereğince, Maden Mühendisleri Odası'na kayıt olmada ve mesleği yapmada lisans eğitimi esastır. Türkiye Cumhuriyeti uyarınca olup, Türkiye sınırları içerisinde mesleklerini uygulamaya yetkili bulunan, en az dört yıllık Maden Mühendisliği lisans eğitimi tamamlamış olan mühendis veya yüksek mühendisler, mesleklerinin uygulanmasını gerektiren işlerle uğraşabilmek için Oda'ya kaydolmak zorundadırlar. Ancak, kamu kurum ve kuruluşları ile İktisadi Devlet Teşekkülleri ve Kamu İktisadi Kuruluşları'nda aslı ve sürekli görevlerde çalışan mühendislerin Oda'ya üye olmaları isteklerine bağlıdır³.

Ayrıca; Türkiye'de 6235 ve 7303 sayılı yasa ve bu yasalara dayanılarak çıkarılan tüzük ve yönetmelik hükümlerine göre mesleğini uygulamasına izin verilen yabancı uyruklu ve Türk soylu Maden Yüksek Mühendis ve Maden Mühendisleri de Oda Yönetim Kurulu kararı ile Oda'ya "geçici üye" olabilmektedirler⁴.

Maden Mühendisleri Odası'na kayıt olan mühendislerin belirli sorumlulukları bulunmaktadır. Bunlar arasında; Oda tarafından hakemliklerine, tanıklıklarına ya da bilgilerine başvurulduğunda bu istemi geçerli neden olmadıkça kabul etmek zorunda olmaları, Oda amaç ve ilkeleri ile mesleğin korunmasına dikkat etmek durumunda olmaları, mühendis topluluğunun onuruna aykırı biçimde mesleki rekabette bulunamamaları, Oda'nın yetkili kurullarınca verilecek mesleki gelişim ve dayanışma ile ilgili kararlara uyma zorunlulukları, Oda Genel Kurulu'nca belirlenen üyelik ödentilerini düzenli ödemek zorunda olmaları, mesleki gelişmeyi sağlamak ve mesleki bilgilerin Oda'da toplanmasına yardım etmek için, ilgili yerlere verecekleri bilirkişi raporları, hakemlik kararı, bilimsel araştırmalar ve benzeri etkinliklerin bir örneğini de bilgi olarak Oda'ya göndermeleri gereği ve mesleki etkinliklerinden Oda'yı sürekli olarak bilgilendirmeleri gerektiği sıralanabilir⁵.

3. TÜRKİYE'DE MADEN MÜHENDİSLİĞİ EĞİTİMİ

Kayıtlara göre, Osmanlı Dönemi'nde Maden Mühendisi yetiştiren ilk okul, yine Osmanlı'nın ilk Maden Mühendisi olan İbrahim Ethem Paşa tarafından 1872 yılında kurulan Orman ve Maadin Mektebi'dir⁶. Bu

² Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği İnternet Sitesi, **6235 Sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yasası**, <www.tmmob.org.tr>, Aralık, 2003.

³ TMMOB Maden Mühendisleri Odası İnternet Sitesi, **TMMOB Maden Mühendisleri Odası Tüzüğü**, <www.maden.org.tr>, Aralık, 2003.

⁴ Agk.

⁵ Agk.

⁶ Avşaroğlu, N., **Türkiye'de Maden Mühendisliği Eğitimi Tarihçesi**, Yayınlanmamış Rapor, Maden Mühendisleri Odası Arşivi, Ankara, 2001, s.20.

okul, toplam 7 dönemde 49 Orman ve Maden Mühendisi mezun verdikten sonra kapanmıştır. Bu okulun kapanmasından sonra, 1924 yılına kadar, Türkiye'de Maden Mühendisliği eğitimi yapılmamış, bu meslekte yetişmek isteyenler Avrupa'ya gitmiş ya da gönderilmişlerdir. Daha sonra 1924 yılında kurulan Zonguldak Yüksek Maden Mühendisi Mekteb-Alisi ilk mezunlarını 1928 yılında vermiş, 1931 yılında kapanmıştır. Maden Teknisyeni yetiştirmek amacıyla 1941 yılında kurulan Zonguldak Maden Teknisyen Mektebi'nin adı 1950 yılında Zonguldak Maden Teknik Okulu olarak değiştirilmiş, okul bu tarihten sonra Maden Mühendisi diploması vermeye başlamıştır. Söz konusu okul, liseden sonra 4 yıllık mühendislik eğitimi vermiş, 1961 yılında kapatılarak öğrencileri İstanbul Teknik Üniversitesi bünyesine katılmıştır⁷.

Üniversitelerimizde Maden Mühendisliği eğitimi, ilk olarak 1953 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi'nde Maden Fakültesi'nin kurulmasıyla başlamıştır. Daha sonra, 1960 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve 1968 yılında Hacettepe Üniversitesi olmak üzere Ankara'da iki Maden Mühendisliği Bölümü daha açılmıştır. Özellikle 1985 yılından sonra sayıları artan Maden Mühendisliği Bölümleri bugün 16'ya ulaşmıştır (Tablo 1). Bu okullardan 5 tanesi (İzmir Dokuz Eylül, Eskişehir Osman Gazi, Sivas Cumhuriyet, Adana Çukurova, ve Kütahya Dumlupınar Üniversiteleri) ise ikili eğitim yapmaktadır.

Tablo 1. Türkiye'de Maden Mühendisliği Bölümleri Bulunan Üniversiteler ve Bölümlerin Toplam Mezun Sayıları⁸		
Üniversiteler	Kuruluş Yılı	Mezun Sayısı
İTÜ Maden Fakültesi	1953	2.661
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	1960	974
Hacettepe Üniversitesi	1968	798
Dokuz Eylül Üniversitesi ⁹	1972	1.248
Zonguldak Karaelmas Üniversitesi ¹⁰	1975	1.376
Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi ¹¹	1975	1.145
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	1987	459
İsparta Süleyman Demirel Üniversitesi ¹²	1987	283
Malatya İnönü Üniversitesi	1988	158
Çukurova Üniversitesi	1990	473
İstanbul Üniversitesi	1991	201
Karadeniz Teknik Üniversitesi	1991	166
Diyarbakır Dicle Üniversitesi	1992	153
Konya Selçuk Üniversitesi	1992	214
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	1994	199
Afyon Kocatepe Üniversitesi	2002	0

Tablo 1'den de görüldüğü gibi, Türkiye'deki Üniversitelerin Maden Mühendisliği Bölümlerinden 2003 yılına kadar toplam 10.508 Maden Mühendisi mezun edilmiş olup, Zonguldak Maden Teknik Okulu'ndan mezun olan yaklaşık 380 ve Zonguldak Yüksek Maden Mühendisi Mektebi'nden mezun olan 70 kişi ile yurtdışındaki üniversitelerden mezun olanlar da eklendiğinde, toplam Maden Mühendisi sayısı yaklaşık 11.300 civarına ulaşmaktadır.

4. MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ÜYE İSTATİSTİKLERİ

Maden Mühendisleri Odası üye bilgileri, 1995 yılına kadar kayıt defterlerinde tutulmuş, bu tarihten sonra bilgisayar ortamına aktarılmıştır. 26.08.2003 tarihi itibarıyla bilgisayar ortamında; diğer

⁷ Agk, s.22-31.

⁸ Maden Mühendisleri Odası ile Maden Mühendisliği Bölümleri arasında çeşitli tarihlerde yapılan resmi yazışmalardan derlenmiştir.

⁹ Daha önce Ege Üniversitesi Maden Mühendisliği Bölümü.

¹⁰ Daha önce Zonguldak DMMA ve Hacettepe Zonguldak Maden Mühendisliği Bölümü.

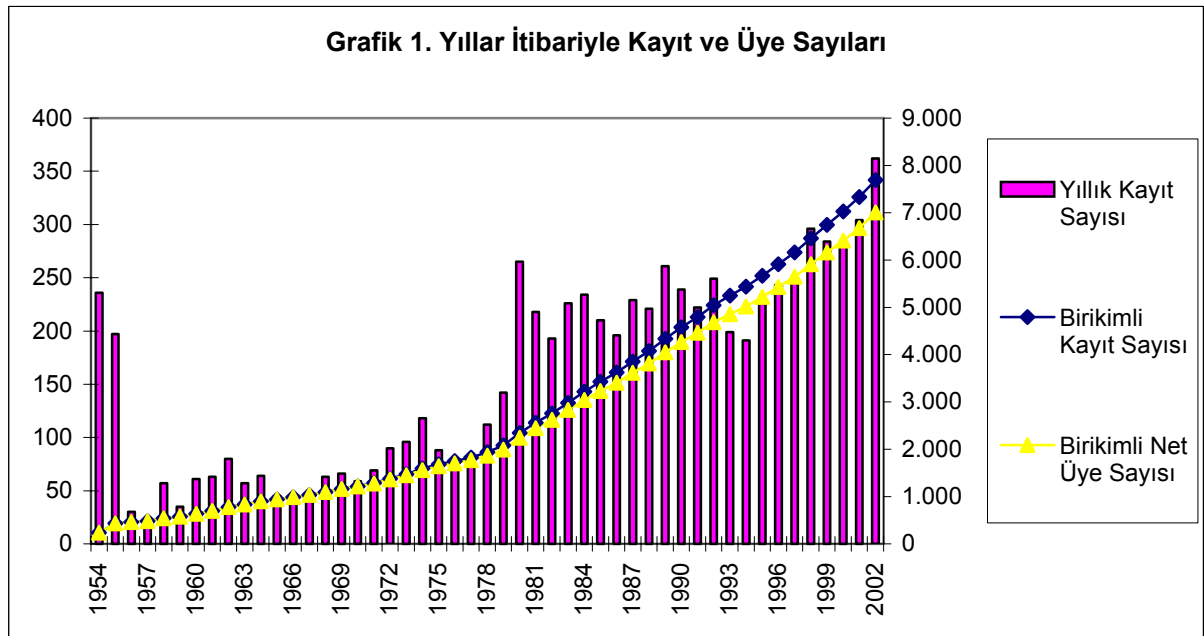
¹¹ Daha önce Eskişehir DMMA ve Eskişehir Anadolu Üniversitesi Maden Mühendisliği Bölümü.

¹² Daha önce Akdeniz Üniversitesi Maden Mühendisliği Bölümü.

mühendislik disiplinlerinden olanlar ile vefat ve istifalar da dahil toplam 8.808 kayıt bulunmaktadır. Çalışmada, mevcut bilgisayar ortamında tutulan üye bilgileri esas alınmış, gerektiğinde söz konusu bilgiler, yine Oda Merkezi'ndeki kayıt defterlerinden yararlanılarak doğrulanmıştır.

4.1 Yıllar İtibariyle Kayıt ve Üye Sayıları

Maden Mühendisleri Odası'na, kurulduğu 1954 yılından itibaren bu çalışmanın sonuçlandırıldığı 26.08.2003 tarihine kadar 878 Jeoloji, Metalurji, Petrol, Seramik ya da Jeofizik Mühendisi ve 7.930 da Maden Mühendisi üye kaydı yaptırmıştır. 1954 yılında 236 ile başlayan üye sayısı, diğer mühendislik disiplinlerinin ayrılarak kendi ayrı odalarını kurmaları ve Maden Mühendisi olan üyelerin de 487'sinin vefat ve 198'inin istifa etmeleri ile 7.245'e ulaşmıştır. Bu üyelerin 17'si yurt dışında bulunmaktadır. 4 Oda üyesi ise yabancı uyrukludur. Söz konusu zaman diliminde Maden Mühendisleri Odası üye sayısının gelişimi Grafik 1'den izlenebilir. Bu Grafikte, yıllar itibariyle ve birikimli olarak üye kaydı yaptıran mühendis sayıları ile bu sayıdan vefat ve istifaların düşülmesiyle bulunan net üye sayıları yer almaktadır¹³.

Grafikten de görüldüğü gibi Maden Mühendisleri Odası'na kayıt yaptıranların sayısında özellikle 1978-1980 aralığında bir sıçrama görülmüş, 1980 yılından 1995 yılına kadar ise kayıt sayısı kısmi dalgalanmalara karşın, 190-260 aralığında seyretmiştir. 1995 yılından itibaren kayıt sayısı belirgin bir tırmanışa geçerek 2002 yılında 362'ye kadar yükselmiştir.

1972 yılında İzmir ve 1975 yılında ise Zonguldak ve Eskişehir'de kurulan Maden Mühendisliği Bölümlerinin 1976'dan itibaren ilk mezunlarını vermeye başlaması, 1978-1980 aralığındaki sıçramayı açıklamaktadır. 1994 sonrası tırmanışta ise; 1990, 1991 ve 1992 yıllarında 5 ayrı Üniversite'de Maden Mühendisliği Bölümlerinin açılmış olmasının ve bu gelişmeye paralel olarak bölüm kontenjanlarının artırılması ile 5 Maden Mühendisliği Bölümünde ikinci öğretimin başlatılmış olmasının da etken olduğu anlaşılmaktadır.

Bu gelişmeler sonucu; 1956 yılında 30 olan yıllık üye kayıt sayısı 22 yılda 2,5 kat artarak 1977 yılında 77'ye yükselirken, 1977 yılından sonraki 25 yılda 5 kata yakın artmış ve 2002 yılında 362 olarak gerçekleşmiştir.

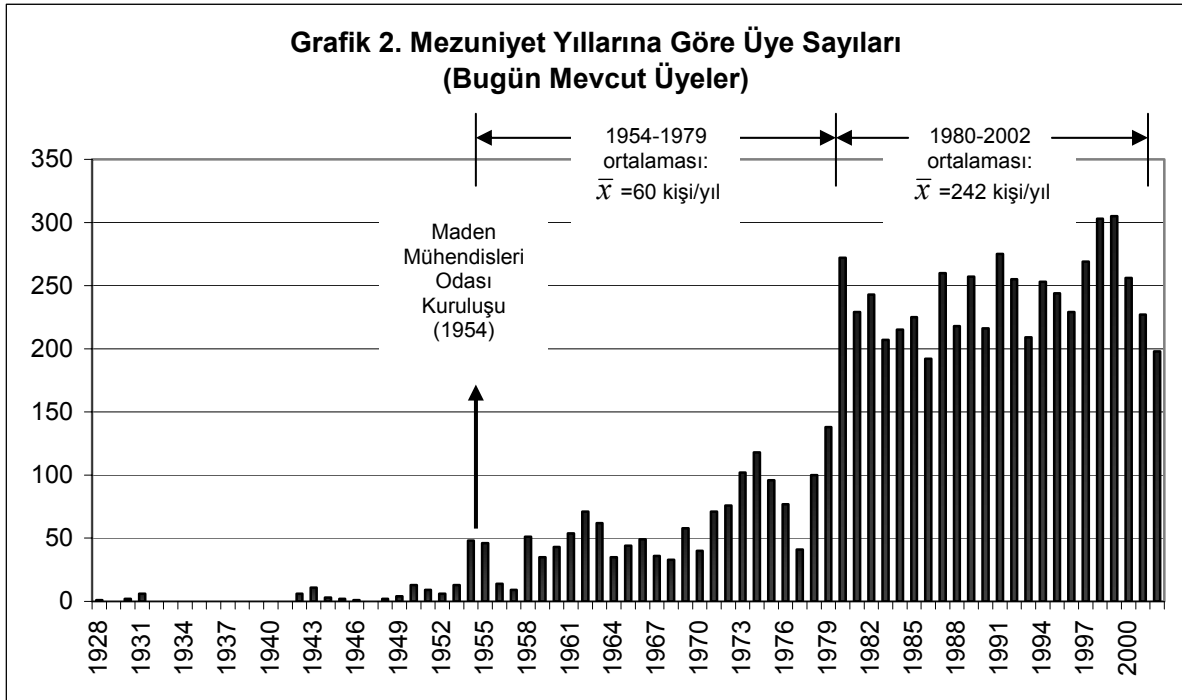
¹³ Yıllar itibariyle vefat ve istifa eden üye kayıtları başlangıçtan itibaren mevcut olmadığından, toplam kayıt sayısından net üye sayısına ulaşabilmek için vefat ve istifa sayıları 1970 yılından itibaren 2003 yılına kadar tedrici olarak toplam kayıt sayısından düşülmüştür.

4.2 Oda Üyelerinin Mezuniyet Yıllarına Göre Dağılımları

Maden Mühendisleri Odası'nın 50 yıllık tarihi boyunca Oda'ya kayıt yaptırmış en eski mezun, 1907 yılı mezunudur. Oda'ya, mezuniyet tarihleri Cumhuriyet öncesine rastlayan toplam 11 Maden Mühendisi kayıt yaptırmıştır.

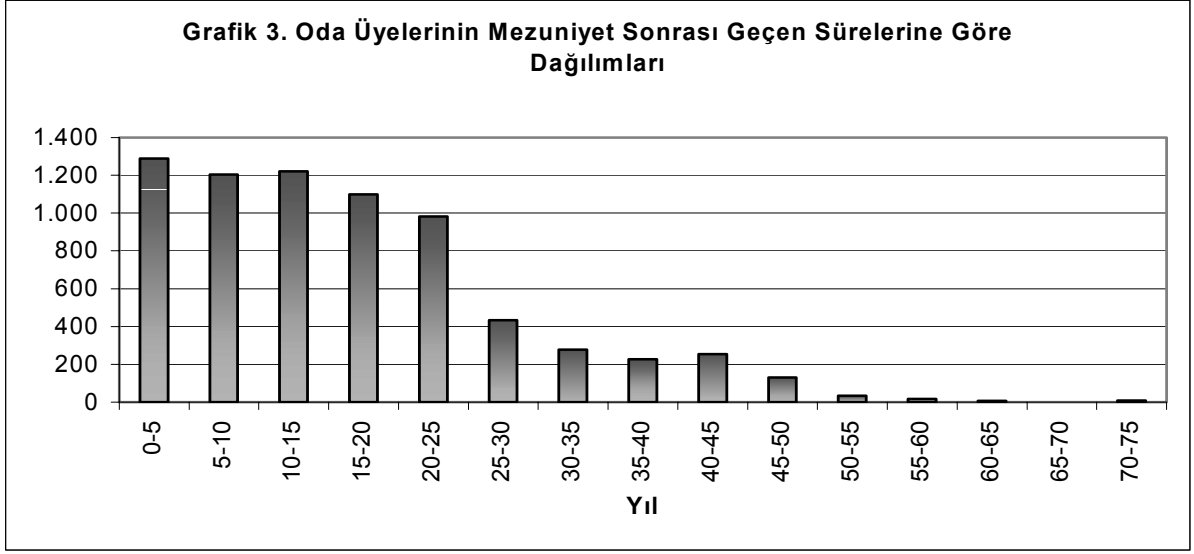
Araştırmanın yapıldığı tarihte mevcut üyelerin arasındaki en eski mezun ise, 1928 yılı mezunu olup, meslekte 75 yılını tamamlamıştır. Oda üyeleri arasında; meslekte 70 yılını tamamlamış 9, 60 yılını tamamlamış 26, 50 yılını tamamlamış 59 ve 40 yılını tamamlamış 492 mühendis bulunmaktadır.

26.08.2003 tarihi itibarıyla mevcut üyelerin mezuniyet yıllarına göre dağılımları Grafik 2'de verilmektedir. Grafikten de çarpıcı bir şekilde görüldüğü gibi; mezun sayılarında son yıllardaki artışlar nedeniyle yüksek olan 1998 ve 1999 yılı mezunlarından sonra Oda'ya en yüksek sayıda kayıt olanlar, 1980 yılı mezunları olmuştur. 1954-1979 ve 1980-2002 dönemlerine ait ortalamalar, sırasıyla 60 ve 242 kişi/yıldır. Son döneme ait ortalamanın yüksekliği, açılan bölümlerin etkisini ifade etmektedir.

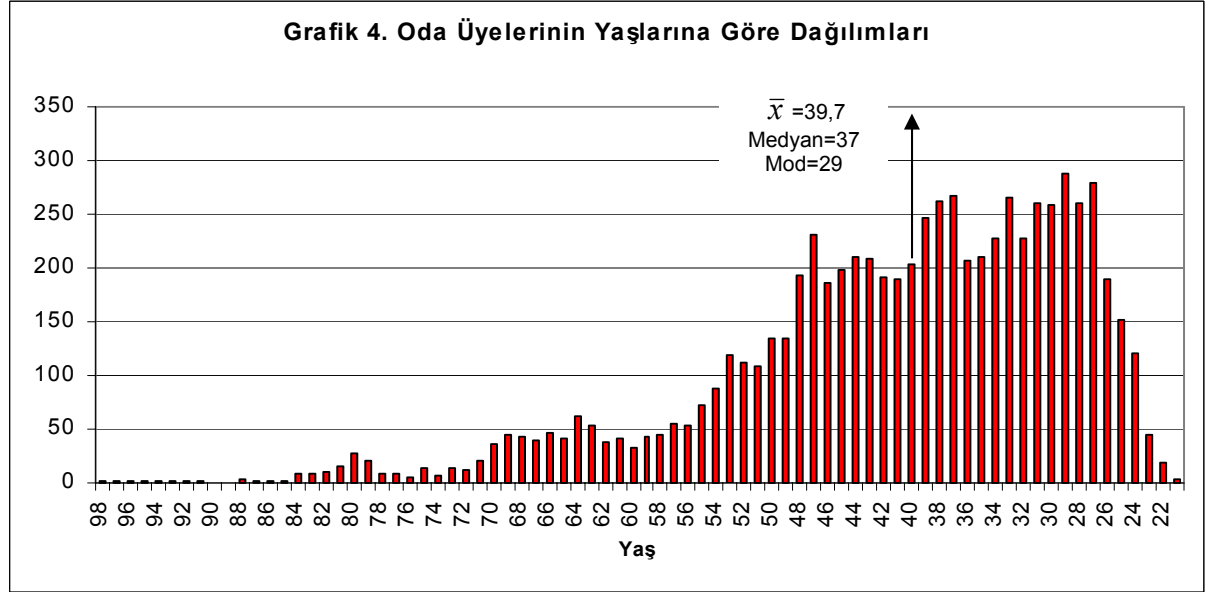
1999 yılı sonrası mezunlarında ise, Oda'ya kayıt yaptıırma bakımından belirgin bir azalma görülmektedir. 1998 yılı mezunlarından 311 kişi Oda'ya kayıt yaptırmışken, 2002 yılı mezunlarından sadece 200 kişi kayıt olmuştur. Bu durum, mezuniyetten sonra hemen iş bulamamalarının da etkisiyle mezunların, genellikle, Oda kayıtlarını mezun oldukları yıllarda değil, daha sonraki yıllarda yaptırmalarının bir sonucudur. İlerleyen yıllarda bu durum düzelmektedir. 2002 yılında Oda'ya kayıt yaptıran 362 Maden Mühendisinden sadece 198'inin 2002 yılı mezunu olması bu varsayımı doğrulamaktadır.

26.08.2003 tarihi itibarıyla mevcut üyelerin mezuniyet sonrası geçen sürelerine göre dağılımları Grafik 3'de verilmektedir. Söz konusu tarih itibarıyla Oda'ya kayıtlı üyelerin %17,95'i 0-5 yıllık, %16,76'sı 5-10 yıllık, %17'si 10-15 yıllık, %15,30'u 15-20 yıllık ve %13,67'si ise 20-25 yıllıktır. 25 yılın üzerindeki üye oranı ise %19,32'dir. Bir başka deyişle, Oda üyelerinin yarısından fazlası meslekte 15 yılı ve %80'inden fazlası ise 25 yılı henüz tamamlamamıştır.

4.3 Oda Üyelerinin Yaşlarına ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Oda'ya kayıtlı üyelerin yaşlarına göre dağılımları Grafik 4'de gösterilmektedir. Oda üyelerinin %40'a yakını 35 yaşın, %55'i 40 yaşın, %80'den fazlası ise 50 yaşın altındadır. Yaş dağılımının aritmetik ortalaması 39,7, medyan değeri 37 ve mod değeri 29 olup, en sık rastlanan değeri ise 29'dur.

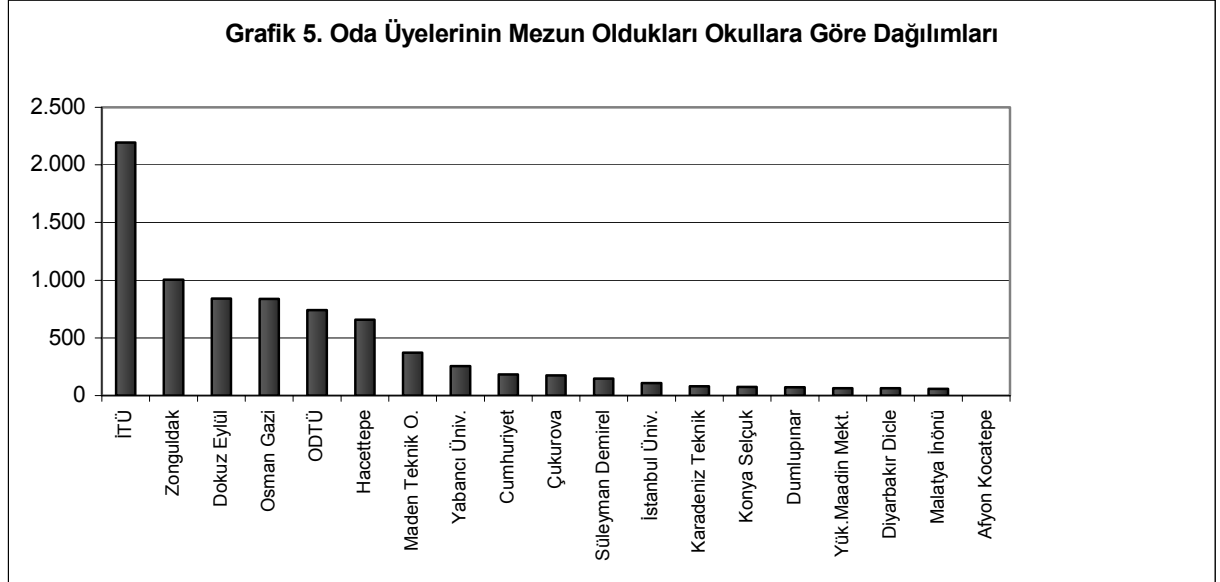
Odaya kayıtlı üyeler arasında bayan Maden Mühendislerinin oranı 596 ile sadece %8,22'dir. Adresleri bilinen bayan üyelerin sayısı ise 488 olup, en fazla bayan üye 146 kişi ile Ankara'dadır. Ankara'yı 60 kişi ile İstanbul, 50 kişi ile Zonguldak ve 49 kişi ile İzmir izlemektedir.

4.4 Oda Üyelerinin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımları

Oda üyelerinin yaklaşık %80'i altı üniversitenin mezunlarından oluşmaktadır. Bu üniversiteler, sırasıyla, İstanbul Teknik Üniversitesi (%27,68), Zonguldak Karaelmas Üniversitesi (%12,66), İzmir Dokuz Eylül

Üniversitesi (%10,59), Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi (%10,57), Orta Doğu Teknik Üniversitesi (%9,34) ve Hacettepe Üniversitesi'dir (%8,28).

1987 yılı ve sonrasında kurulan 10 üniversite mezununun toplam içerisindeki payı sadece %12,14 ve Maden Teknik Okulu, Yüksek Maden Mektebi ve yabancı üniversitelerden mezun olanların oranı ise %8,73'dür.

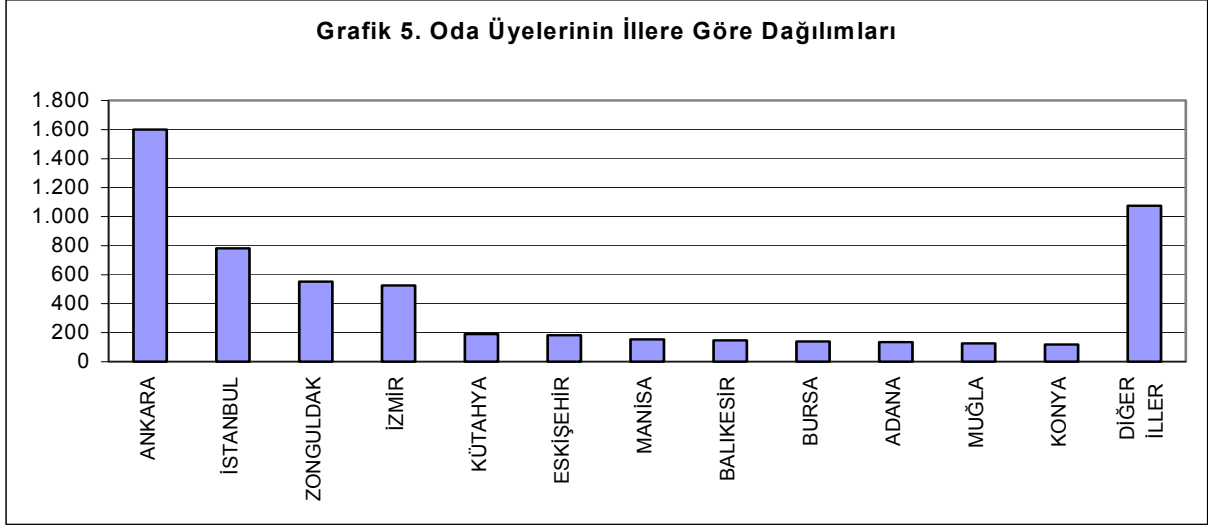
4.5 Oda Üyelerinin İllere Göre Dağılımları

Oda kayıtlarında adresleri mevcut olan toplam 6.185 üyenin illere göre dağılımları incelendiğinde, üyelerin %75'inin 12 ilde toplandığı görülmektedir. Toplam üyenin %25,85'i Ankara, %38,50'si Ankara ve İstanbul, %55,88'i ise Ankara, İstanbul, Zonguldak ve İzmir'de bulunmaktadır (Tablo 2).

Tablo 2. Oda Üyelerinin İllere Dağılımları			
İL	Üye Sayısı	Toplam İçindeki Yüzdesi	Birikimli Yüzde
Ankara	1.599	25,85	25,85
İstanbul	782	12,64	38,50
Zonguldak	551	8,91	47,41
İzmir	524	8,47	55,88
Kütahya	190	3,07	58,95
Eskişehir	181	2,93	61,88
Manisa	153	2,47	64,35
Balıkesir	146	2,36	66,71
Bursa	139	2,25	68,96
Adana	134	2,17	71,12
Muğla	126	2,04	73,16
Konya	117	1,89	75,05
Diğer İller	1.543	24,95	100,00
Toplam	6.185	100,00	

Oda üyelerinin yoğun olarak toplandıkları diğer iller ise; Kütahya, Eskişehir, Manisa, Balıkesir, Bursa, Adana, Muğla ve Konya'dır. Bu 8 ildeki Oda üyelerinin toplam içerisindeki oranı %19,17'dir (Grafik 5).

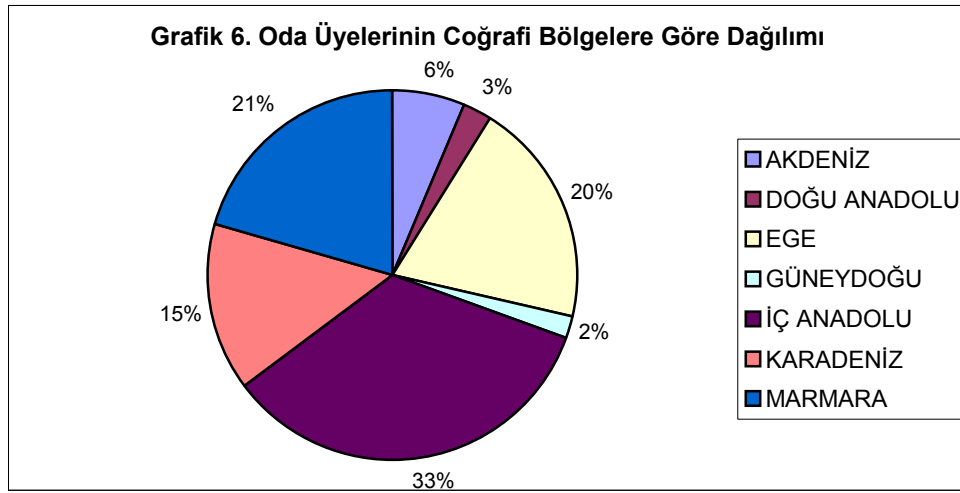

Diğer iller arasında bulunan; Aydın'da 89, Trabzon'da 86, Sivas'ta 85, Diyarbakır'da 71, Afyon'da 69, Kayseri'de 69, Elazığ'da 61, İçel'de 61, Antalya'da 57, Çanakkale'de 52, Hatay'da 50 ve Denizli'de ise 49 Oda üyesi bulunmaktadır.

4.6 Oda Üyelerinin Coğrafi Bölgelere Göre Dağılımları

Oda üyelerinin coğrafi bölgelere göre dağılımı Grafik 6'da sunulmaktadır. Üyelerin yarısından fazlası İç Anadolu ve Marmara Bölgeleri'nde bulunmaktadır. Akdeniz, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'ndeki üyelerin toplam üye içerisindeki oranı ise, sadece %10 civarındadır.

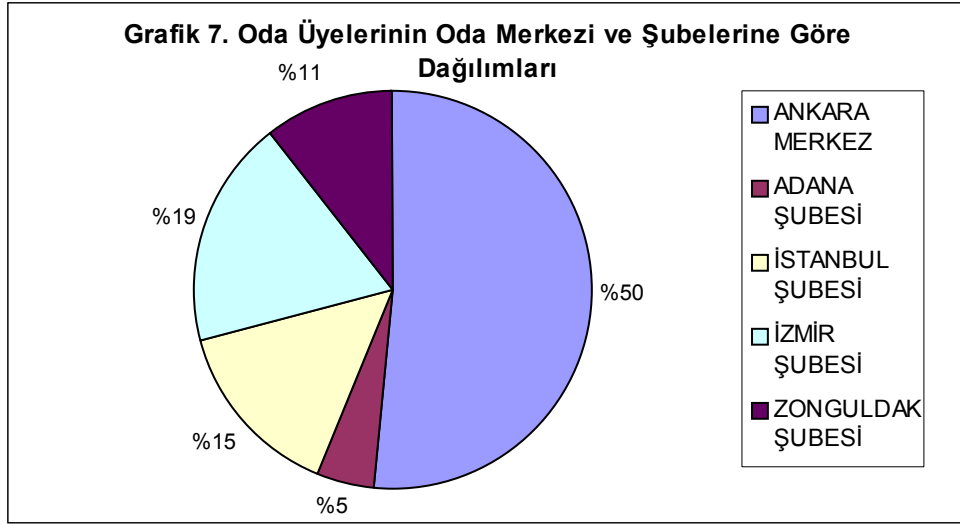

4.7 Oda Üyelerinin Oda Merkez ve Şubelerine Göre Dağılımları

Maden Mühendisleri Odası'nın yönetsel yapılanması, Oda Merkezi, Şubeler ve Temsilcilikler şeklindedir. Oda Merkezi Ankara'da olup, Adana, İstanbul, İzmir ve Zonguldak'ta Şubeler bulunmaktadır. 81 ilin Oda Merkezi ve Şubeler arasındaki paylaşımı, örgüt birimlerinin kuruluş tarihleri ile birlikte Tablo 3'de verilmektedir.

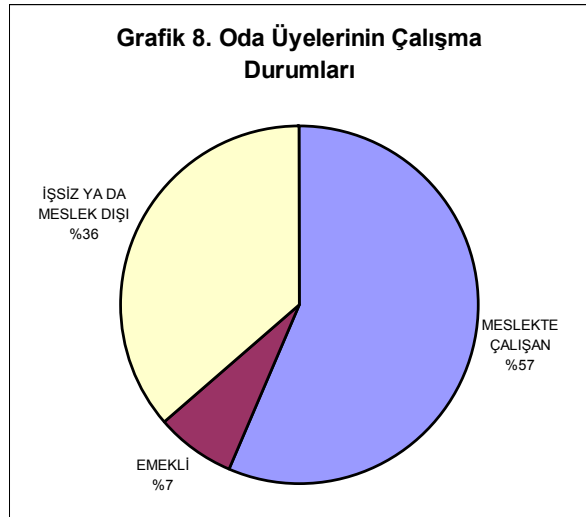
Tablo 3. Maden Mühendisleri Odası Örgütsel-Yönetsel Yapılanması	
BİRİM (Kuruluş Tarihi)	Bağlı İller
ODA MERKEZİ ANKARA (1954)	Adıyaman, Afyon, Ağrı, Aksaray, Amasya, Ankara, Antalya, Ardahan, Artvin, Batman, Bayburt, Bilecik, Bingöl, Bitlis, Burdur, Bursa, Çankırı, Çorum, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Eskişehir, Giresun, Gümüşhane, Hakkari, Iğdır, Isparta, Karaman, Kars, Kayseri, Kırıkkale, Kırşehir, Konya, Kütahya, Malatya, Mardin, Muş, Nevşehir, Niğde, Ordu, Rize, Samsun, Siirt, Sivas, Şırnak, Tokat, Trabzon, Tunceli, Şanlıurfa, Van, Yozgat
ŞUBELER	
ADANA (2000)	Adana, Gaziantep, Hatay, İçel, Kahramanmaraş, Kilis, Osmaniye
İSTANBUL (1994)	Edirne, İstanbul, Kırklareli, Kocaeli, Sakarya, Tekirdağ, Yalova
İZMİR (1994)	Aydın, Balıkesir, Çanakkale, Denizli, İzmir, Manisa, Muğla, Uşak
ZONGULDAK (1955)	Bartın, Bolu, Düzce, Karabük, Kastamonu, Sinop, Zonguldak

Oda üyelerinin Oda merkezi ve Şubelerine göre dağılım payları Grafik 7'de görülmektedir. Oda üyelerinin yarısı Ankara Oda Merkezi'ne bağlıdır. Ankara'yı %19'la İzmir Şubesi, %15'le İstanbul Şubesi, %11'le Zonguldak Şubesi ve %5 ile Adana Şubesi izlemektedir.

4.8 Oda Üyelerinin Çalışma Durumlarına ve Çalıştıkları Ana Sektörlere Göre Dağılımları

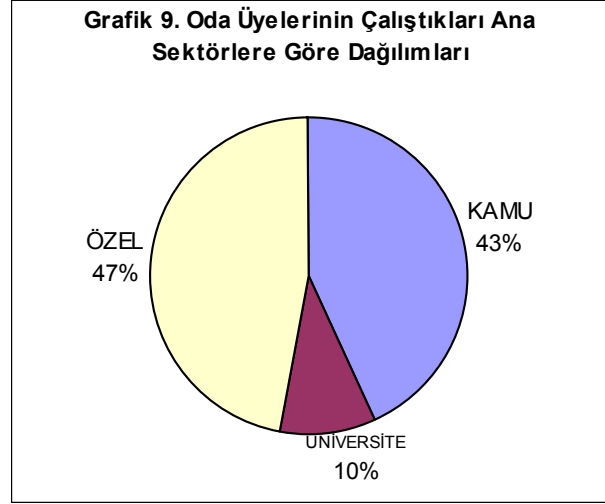
Oda kayıtlarında çalışma durumları mevcut olan toplam 6.185 üyenin; 3.492'sinin mesleği ile ilgili bir işte çalıştığı, 439'unun emekli olduğu ve 2.254'ünün ise işsiz ya da Maden Mühendisliği mesleği

dışında bir işte çalıştığı görülmektedir. Oda üyelerinin %36'sı işsiz ya da meslek dışında bir işte çalışmaktadır (Grafik 8). Bu oran son derece yüksektir.

Mesleği ile ilgili bir işte çalışan 3.492 üyenin 1.650'si (%47) özel sektörde, 1.500'ü (%43) kamu sektöründe ve 342'si (%10) ise üniversitede çalışmaktadır (Grafik 9). Özel sektörde çalışmakta olan 1.650 üyenin 1.093'ünün Serbest Mühendislik Hizmet Belgesi bulunmakta, bunların 172 adedinin kendi bürosu olup, 911 adedi ise başkasının yanında çalışmaktadır.

Oda üyelerinin çalışma durumları ve çalıştıkları sektörler göre dağılımları Tablo 4'de verilmektedir. Oda üyeleri arasında işsizlik ya da meslek dışında çalışma oranının en yüksek olduğu il, %61,19 ile Adana'dır. Yine Trabzon (%58,14), İzmir (%55,92), Diyarbakır (%52,11), İstanbul (%50,76) ve Eskişehir'de de (%46,41) bu oran ortalamadan üzerindedir (Tablo 4).

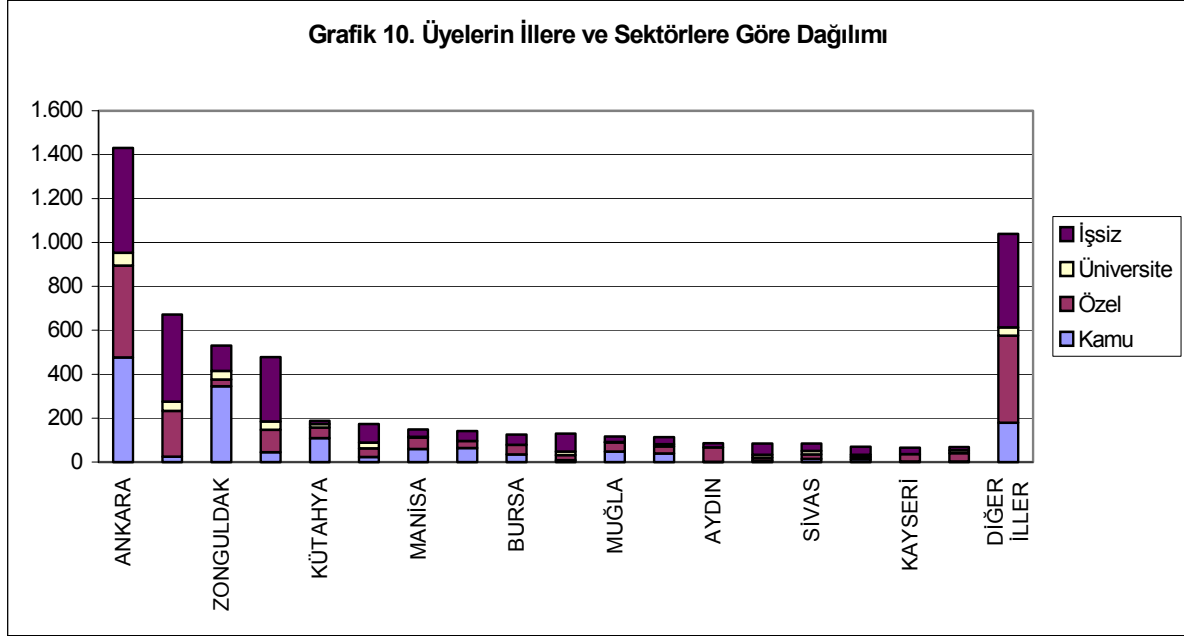

Tablo 4. Oda üyelerinin Çalışma Durumları ve Çalıştıkları Sektörlere Göre Dağılımları							
İL	Kamu	Özel	Ünv.	Emekli	İşsiz	Toplam	İşsizlik(%)
Ankara	476	419	58	168	478	1.599	29,89
İstanbul	25	208	42	110	397	782	50,77
Zonguldak	345	31	39	21	115	551	20,87
İzmir	45	102	38	46	293	524	55,92
Kütahya	109	48	17	2	14	190	7,37
Eskişehir	23	40	26	8	84	181	46,41
Manisa	60	52	3	4	34	153	22,22
Balıkesir	64	32	0	5	45	146	30,82
Bursa	35	44	0	14	46	139	33,09
Adana	9	23	16	4	82	134	61,19
Muğla	48	43	1	9	25	126	19,84
Konya	40	31	10	3	33	117	28,21
Aydın	1	66	0	3	19	89	21,35
Trabzon	8	12	14	2	50	86	58,14
Sivas	14	21	16	0	34	85	40,00
Diyarbakır	13	10	10	1	37	71	52,11
Kayseri	3	34	0	3	29	69	42,03
Afyon	3	38	13	1	14	69	20,29
Diğer İller	179	396	39	35	425	1.074	39,57
Toplam	1.500	1.650	342	439	2.254	6.185	36,44

Tablo 4'den görüleceği gibi, Oda'nın sektörde çalıştığı bilinen 3.492 üyesinin %27,29'u Ankara'da, %11,88'i Zonguldak'ta, %7,88'i İstanbul'da ve %5,30'u İzmir'de olmak üzere yarısından fazlası 4 ilde bulunmaktadır.

Oda üyelerinin çeşitli illerde çalıştıkları sektörler göre dağılımları Grafik 10'da verilmektedir. Mesleğinde çalışan üyelerin kamu sektöründe çalışma oranları en yüksek il %83,13 ile Zonguldak'tır. Bu oran Balıkesir'de %66,67, Kütahya'da %62,64, Muğla ve Manisa'da %52,17, Ankara'da ise %49,95'dir. Çalışan üyelerin özel sektörde çalışma oranları Aydın'da %98,51, İstanbul'da %75,64 ve

Afyon'da ise %70,37'dir. Üniversite'de çalışma oranının en yüksek olduğu iller ise sırasıyla; İsparta (%53,33), Malatya (%47,62), Trabzon (%41,18), Adana (%33,33), Sivas (%31,37), Diyarbakır (%30,30), Eskişehir (%29,21) ve Afyon (%24,07)'dur.

Oda üyelerinin en yüksek sayıda bulunduğu kurumlar ise; Türkiye Taşkömürü Kurumu (337), Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu (312), Eti Holding AŞ (222), Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (196) Park Termik AŞ (53), Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (51) ve Elektrik Üretim AŞ (50) şeklindedir.

4.9 Maden Mühendisliği Mezunlarının Oda'ya Kayıt Olma Oranları

Maden Mühendisliği Bölümleri'nden 1999 yılı öncesi mezun olan yaklaşık 8.313 kişiden 6.455'i Oda'ya kayıt yaptırmış olup, kayıt oranı %77,65'dir. Ancak, mezunların Oda'ya kayıt yaptıрма oranları son yıllarda giderek düşmekte olup, bu durum genel ortalamayı da %72,44'e kadar düşürmüştür (Tablo 5).

	Mezun Sayısı ¹⁴	Kayıt Sayısı	Kayıt Olma Oranı (%)
1999 Öncesi	8.313	6.455	77,65
1999	673	284	42,20
2000	664	284	42,77
2001	674	304	45,10
2002	634	350	55,20
1954-2002	10.958	7.677	72,44

Maden Mühendisleri Odası'na, kurulduğu 1954 yılından bu yana en yüksek kayıt olma oranları Yüksek Maden Mühendisi Mektebi (%92,86), Maden Teknik Okulu (%92,75) ve yurt dışı (%85,33) mezunlarında gözlemlenmektedir (Tablo 6). Daha sonra ise, %82,49 ile İstanbul Teknik Üniversitesi ve %82,33 ile Hacettepe Üniversitesi mezunları yine yüksek oranlarda Oda'ya kayıt olmuşlardır. Bu öğrenim kurumlarını Orta Doğu Teknik Üniversitesi (76,08), Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi (%73,19), Zonguldak Karaelmas Üniversitesi (%72,97) ve Dokuz Eylül Üniversitesi (67,31) izlemektedir. 1987 yılı ve sonrasında kurulan Maden Mühendisliği Bölümleri'nde ise Oda'ya kayıt olma oranları %50'nin altında olup, bazı bölümlerde anılan oran %35'lere kadar düşmektedir.

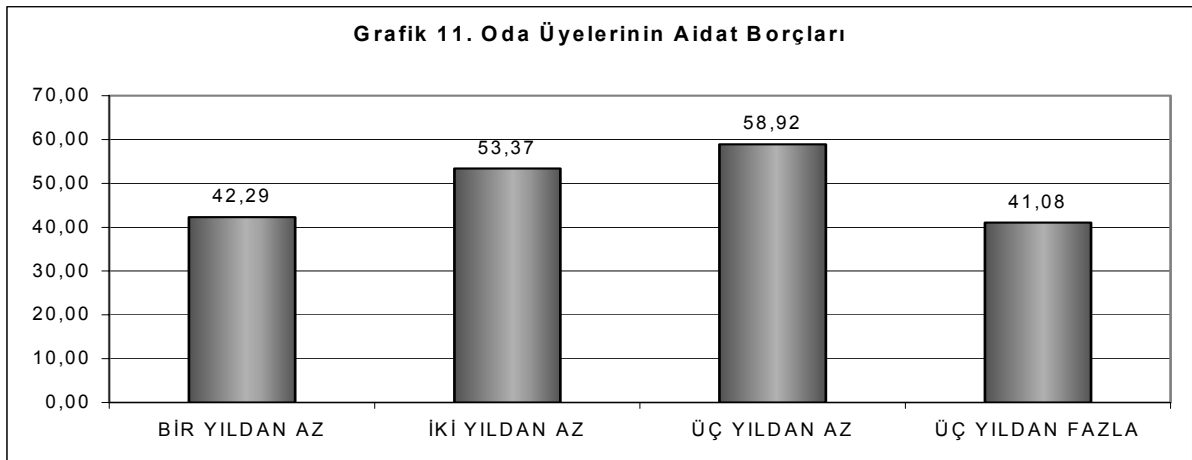
¹⁴ Yurt dışı mezunları hariç.

Tablo 6. Okullara Göre Oda'ya Kayıt Olma Oranları			
Üniversite	Mezun Sayısı	Üye Sayısı	Kayıt Oranı (%)
İTÜ Maden Fakültesi	2.661	2.195	82,49
Zonguldak Karaelmas Üniversitesi	1.376	1.004	72,97
Dokuz Eylül Üniversitesi	1.248	840	67,31
Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi	1.145	838	73,19
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	974	741	76,08
Hacettepe Üniversitesi	798	657	82,33
Maden Teknik Okulu	~380	371	92,75
Yabancı Üniversite	~300	256	85,33
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	459	183	39,87
Çukurova Üniversitesi	473	176	37,21
İsparta Süleyman Demirel Üniversitesi	283	147	51,94
İstanbul Üniversitesi	201	108	53,73
Karadeniz Teknik Üniversitesi	166	81	48,80
Konya Selçuk Üniversitesi	214	76	35,51
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	199	71	35,68
Yüksek Maden Müh. Mektebi	~70	65	92,86
Diyarbakır Dicle Üniversitesi	153	63	41,18
Malatya İnönü Üniversitesi	158	58	36,71
Afyon Kocatepe Üniversitesi	0	0	
Toplam	11.278	7.930	70,31

4.10 Oda Üyelerinin Aidat Ödeme İstatistikleri

Maden Mühendisleri Odası üyelerinin, üye oldukları tarihten itibaren Oda'ya aidat ödeme yükümlülükleri bulunmaktadır. Aidatlar, her iki yılda bir toplanan Oda Genel Kurulları'nda Genel Kurul delegeleri tarafından açık oylama ile belirlenmekte olup, Maden Mühendisleri Odası bütçesinin temel kaynağını söz konusu aidatlar oluşturmaktadır. Oda Yönetim Kurulları, aidatların üyelerden toplanması hususunda sorumludurlar.

Araştırmanın yapıldığı 26.08.2003 tarihinde, Oda üyelerinin %42,29'unun bir yıldan daha az aidat borcu olduğu belirlenmiştir. Yine, iki yıldan daha az aidat borcu olan üyelerin toplam Oda üyeleri içindeki oranı %53,37 ve üç yıldan daha az borcu olanların oranı ise %58,92'dir (Grafik 11). Üç yıldan fazla aidat borcu bulunan üyelerin toplam içindeki oranı %41,08'dir.

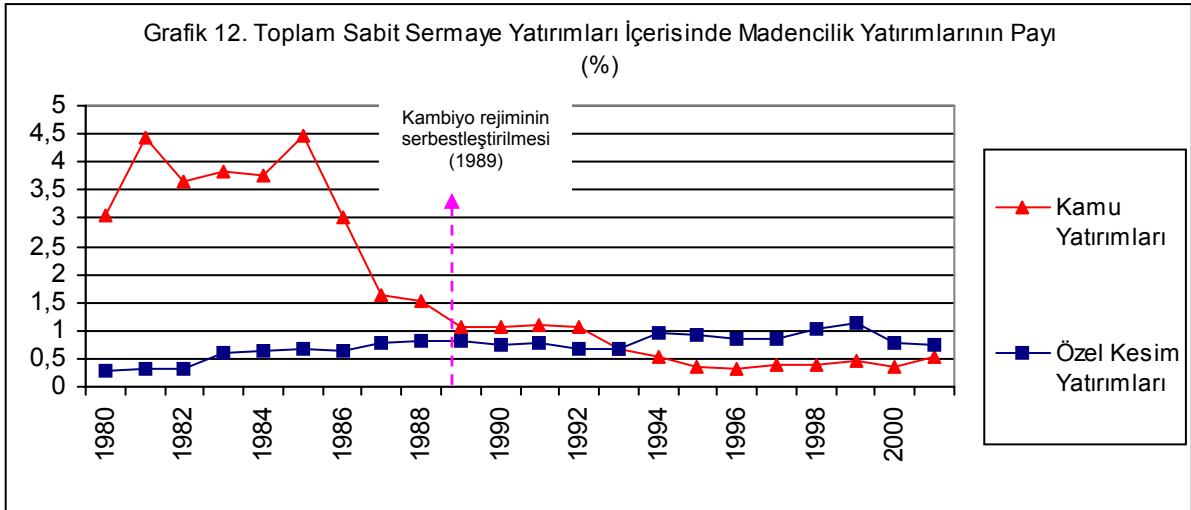

5. GENEL DEĞERLENDİRME

Bu araştırmada, TMMOB Maden Mühendisleri Odası'nın üye profili ortaya konulmaktadır. Türkiye'deki Maden Mühendisliği mezunlarının %70'inden fazlası Oda'ya kayıtlıdır. Dolayısıyla, çalışmanın Türkiye'deki tüm Maden Mühendisi kitlesini temsil etme oranı oldukça yüksektir. Çalışmada yer alan verilerden çıkarılan değerlendirmeler aşağıda özetlenmiştir.

- 1) Türkiye, 1994-2001 döneminde ortalama %1,7 gibi cılız bir büyüme oranı elde edebilmiş, aynı dönemde büyümedeki istikrarsızlık ise %407'ye ulaşmıştır¹⁵. Söz konusu cılız ve istikrarsız büyüme, ülkemizdeki işsizlik düzeyini süratle artırmış, ekonomik ve sosyal krizlerin birbiri ardına ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Hatalı ekonomi politikalarının madencilik sektörüne yansması ise, çok daha dramatik boyutlarda olmuştur. Özellikle 1985 sonrasında, kamunun madencilik sektörüne yatırım yapmasının engellenmesi, buna karşın oluşan boşluğun, özellikle sektörün içerdiği yüksek riskler nedeniyle özel sektör tarafından da doldurulamamış olması, ülkemiz madencilik sektörünün belirgin bir küçülme-gerileme süreci içerisine girmesine neden olmuştur. Uygulanan politikalar ile, madencilik sektöründe kamu yatırımlarından vazgeçilmiştir. Toplam sabit sermaye yatırımları içerisinde kamunun payı 1981 yılında %4,5 iken 2002 yılında %0,5 olmuş, artacağı varsayılan özel sektör yatırımlarında ise ciddi sayılabilecek bir artış gözlemlenmemiştir¹⁶ (Grafik 12).

Kaynak: DPT, **Temel Ekonomik Göstergeler**, <<http://www.dpt.gov.tr>>, 2003.

Madencilik sektörünün ülke ekonomisine katkısı hızla düşmüştür. Madencilik sektörünün Gayri Safi Milli Hasılaya katkısı %1,5'un altına gerilemiştir¹⁷. Sektördeki istihdam 20 yılda 100.000 kişi azalarak yarıya inmiştir. 1980 yılında yaklaşık 200.000 olan madencilik sektörü istihdamı 2002 yılında 100.000'in altına düşmüştür¹⁸ (Grafik 13).

Madencilik sektöründeki gerilemeye ve istihdamdaki dramatik azalmaya karşın, yeni Maden Mühendisliği Bölümlerinin açılarak Maden Mühendisi mezunlarının sayısının hızla artırılmasını, akılcı gerekçelerle açıklamaya çalışmak tamamen boşa çaba olacaktır. Ülkemizde 5 adedi

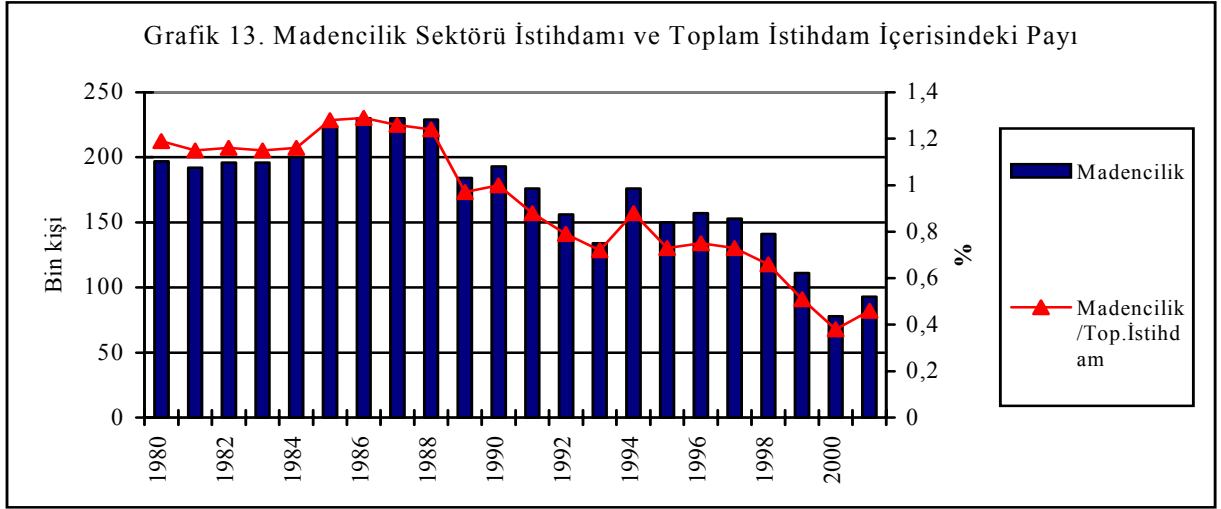
¹⁵ Arıoğlu, E., Yılmaz, A.O., **Madencilik Sektörünün Kısa Değerlendirilmesi**, TMMOB Maden Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Çalışma Raporu, No:10, İstanbul, Mayıs, 2003.

¹⁶ Tamzok, N., **"Küresel Politikalar ve Türkiye Madencilik Sektörü"**, Liberal Reformlar ve Devlet Sempozyumu, Kigem, Ankara, Nisan, 2003.

¹⁷ DİE, **Ulusal Hesaplar**, <<http://www.die.gov.tr>>, 2003.

¹⁸ DİE, **İşgücü İstatistikleri**, <<http://www.die.gov.tr>>, 2003.

ikinci eğitim veren toplam 16 Maden Mühendisliği Bölümü'nden her yıl 650'nin üzerinde Maden Mühendisi mezun edilmeye devam edilmektedir. Bu eğilimin sabit oranda devam etmesi durumunda dahi, gelecek 10 yıl içerisinde, bugün mevcut sayının yarısından daha fazla Maden Mühendisi mezun edilmiş olacaktır. Mezun olan Maden Mühendislerinin %70'inin Maden Mühendisleri Odası'na kayıt oldukları verisinden hareket edildiğinde; 1980 yılında her 100 sektör çalışanına karşılık ülkemizde 1,65 Maden Mühendisi bulunmaktayken, 2001 yılında bu sayının 11,4'e yükseldiği görülmektedir. Bu durum, Maden Mühendisi eğitime ilişkin planlamaların olmadığını ya da var ise kesinlikle akılcılıktan uzak olduğunu göstermektedir.

Kaynak: DİE, İşgücü İstatistikleri, <<http://www.die.gov.tr>>, 2003.

Sonuç olarak, Maden Mühendisleri arasında işsizlik ya da mesleğinde bir işte çalışamama oranı oldukça yüksektir. Toplam kitle içerisinde bu oran %36'dır. Ancak, son yıllarda mezun olanlar arasında bu oranın %50'den çok daha fazla olduğu ve işsizliğin giderek hızla arttığı gözlemlenmektedir.

Maden Mühendisliği mezun sayılarının yıllar içerisindeki gelişimine bakıldığında, 1978 yılına kadar olan dönemde oldukça akılcı davranıldığı, 1980 sonrasında ise planlamanın yerini popülizmin almasının, Maden Mühendisi sayısında önemli artışlara ve beraberinde ciddi sorunlara (işsizlik, kalite farklılıkları vb.) neden olduğu görülmektedir.

Madencilik sektörünün istihdam gereksiniminden daha fazla Maden Mühendisinin mezun edilmekte oluşu, söz konusu mesleğin değerini de "düşürücü" bir etki yapmakta, Maden Mühendisliği, ne yazık ki, gençler tarafından giderek daha az tercih edilen bir meslek disiplini durumuna gelmektedir. Bugün için, ülkemizde yanlış politikalar sonucunda sayıları şişirilmiş hale getirilen Maden Mühendisliği Bölümleri'ne gerçek bir talep bulunmamaktadır. Gençler Maden Mühendisliği Bölümlerini, genellikle, en alt sıralara ve dışarıda kalmamak amacıyla yazmaktadırlar.

Sonuç olarak, ortaya çıkan "çarpık yapı"nın ivedilikle düzeltilmesi gerekmektedir. Bu amaçla:

- Temel olarak ekonomik kalkınmaya ve yoksulluğun azaltılarak gelir dağılımının düzeltilmesi hedeflerine yönlendirilen, gerçek anlamda bir "ulusal madencilik politikası" oluşturularak, madencilik sektörünün tüm alt sektörlerinde üretim artırılmalı ve yeni arama projeleriyle var olan kaynaklarımıza yeni rezervler katılmalıdır.
- Sektörde teknik eleman istihdamının süratle artırılması, genel verimliliğin artışı bakımından da son derece önemlidir. Madencilik faaliyetlerinin her aşamasında, en az bir maden mühendisinin varlığı zorunlu hale getirilmelidir. Yine, İş Kanunu gereği maden

işletmelerinde görev üstlenecek iş güvenliği mühendislerinin de Maden Mühendisi olması zorunlu olmalıdır.

- c) Yeni Maden Mühendisliği Bölümlerinin açılmasına izin verilmemesi, Maden Mühendisliği Bölümlerinde ikinci eğitimlerden en kısa zamanda vazgeçilmesi ve Maden Mühendisliği Bölümlerinin mevcut öğrenci kontenjanlarının kesinlikle düşürülmesi gerekmektedir.
  - d) Gerek nitelik gerekse nicelik bakımından madencilik sektörünün temel gereksinimlerini karşılamaya yönelik kapsamlı bir eğitim politikası bulunmamaktadır. Madencilik sektöründeki öğretim-eğitim konusunun yeniden ele alınması ve sektörün gereksinim ve beklentilerinin yansıtılması gerekmektedir. Bu amaçla; Maden Mühendisliği Eğitimine ilişkin planlamaların yapılacağı bir kurulun, Üniversiteler, ilgili kuruluşların temsilcileri ve Maden Mühendisleri Odası'nın da katılımıyla oluşturulması önem kazanmaktadır. 2001 yılında Maden Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi tarafından İstanbul'da düzenlenen "Maden Mühendisliği Eğitimi Sempozyumu"¹⁹ ve 2003 yılında Maden Mühendisleri Odası Merkezi tarafından Ankara'da gerçekleştirilen "Birinci Maden Mühendisliği Eğitimi Çalıştayı"²⁰ söz konusu oluşuma yönelik atılmış ilk adımlardır.
- 2) Sektörde çalıştıkları bilinen Oda üyesi Maden Mühendislerinin %50'den fazlası 4 ilde toplanmıştır. Bununla beraber, bu 4 ilden Zonguldak dışındakiler madencilik üretimlerinin yoğun olduğu iller arasında değildir. Kütahya, Eskişehir, Manisa, Balıkesir, Afyon, Muğla, Aydın, Sivas, Kayseri ya da Elazığ gibi, madencilik üretimlerinin görece yüksek olduğu illerde bulunan Oda üyelerinin toplam içindeki oranı ise %3'ün altında kalmaktadır.

Söz konusu veriler, sektörde çalışan Oda üyelerinin de, gerçekte, üretim yerlerinde bulunmadıklarını, daha çok büyük kentlerde toplandıklarını göstermektedir. Ülkemizde işletme izni olan 3.000'in üzerinde maden işletmesi bulunmakta iken, Maden Mühendislerinin ülke coğrafyası üzerindeki mevcut dağılımları, sektördeki çarpık yapıya işaret etmektedir.

- 3) Mesleği ile ilgili bir işte çalışan Oda üyelerinin %47'si özel sektörde, %43'ü ise kamu sektöründe çalışmaktadır. Bu oranlar, Türkiye'deki toplam ruhsat alanlarının (arama ruhsatları dahil) %80'inden fazlasını elinde bulunduran özel sektörün²¹, Maden Mühendisi istihdamının madencilik faaliyetlerindeki önem derecesi hususunda yeterince bilinçli olmadığını göstermektedir. Madencilik sektörünün bugün içinde bulunduğu sıkıntıların kökeninde, söz konusu hususun da ağırlıklı şekilde yer aldığı gözlemlenmektedir.

Ruhsat alanlarının atıl durumda bekletilmesinin engellenmesi ve söz konusu alanlarda gerekli yatırımların yapılarak ulusal ekonomiye kazandırılması, istihdam sorununun çözülmesi bakımından da son derece önemlidir.

- 4) Maden Mühendisliği mezunlarının 1999 öncesinde Oda'ya kayıt olma oranları son derece yüksek olup, son yıllarda oluşan oranlar ile büyük farklılık göstermektedir. Önceki yıllarda, mesleki sorunları çözmede örgütlü olmanın önemli görülmüş olmasına karşın, son yıllarda %50'lerin altına düşen kayıt olma oranı, belirgin bir umutsuzlukla beraber, bireylerin kendi başlarının çaresine bakma peşine düşmüş olduklarını da yansıtmaktadır. Bununla beraber, son yıllarda artan ve çok büyük boyutlara ulaşan işsizlik oranları ise, bireysel çabaların pek bir işe yaramadığının göstergesidir.

¹⁹ TMMOB Maden Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi, **Maden Mühendisliği Eğitimi Sempozyumu 2001**, Editörler: Yüce, A.E., Doğan, T., Mater, T., İstanbul, Ocak, 2002.

²⁰ TMMOB Maden Mühendisleri Odası, **Birinci Maden Mühendisliği Eğitimi Çalıştayı**, <www.maden.org.tr>, 2003.

²¹ Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, **3213 Sayılı Maden Kanunu Kapsamında Verilen Ruhsatların İstatistiksel Değerlendirilmesi**, Yayınlanmamış Rapor, Maden Mühendisleri Odası Arşivi, Ankara, Aralık, 2002.

1987 yılı ve sonrasında kurulan Maden Mühendisliği Bölümleri'nde Oda'ya kayıt olma oranları %35'lere kadar düşmektedir. Bununla beraber, en yüksek işsizlik oranlarının da yine 1987 yılı ve sonrasında kurulan bu bölümlerde olduğu gözlemlenmektedir. Meslek örgütünün, kurulduğundan bu yana yoğun bir şekilde sürdürdüğü mesleki etkinliklerle, üyelerinin meslekle olan bağlarının güçlenmesine yönelik yaptığı katkı göz önünde bulundurulduğunda, bireysel çıkış arayanların söz konusu katkıdan yararlanma hususunda isteksiz olmalarının, meslekle ilgili bir iş bulma konusunda, üye olanlar karşısında kendilerini dezavantajlı konuma getirdiği saptanabilir.

Maden Mühendisleri Odası yönetimlerinin, Oda'ya kayıt olma oranları düşük olan Maden Mühendisliği Bölümleri'ne yönelik olarak katılımı artırıcı etkinliklerde bulunması, gerek söz konusu bölümlerin sektörle etkileşimi gerekse Oda'nın gelecekteki etkililik düzeyinin artırılması bakımından önemlidir.

- 5) Benzeri örgütlerle karşılaştırıldığında, Maden Mühendisleri Odası üyelerinin aidat ödeme oranlarının son derece yüksek olduğu görülmektedir. Oda üyelerinin yaklaşık yarısı aidat ödemelerini düzenli olarak yapmaktadır. Aidat ödemelerinin yüksekliği, üye olanların, meslek örgütlerine verdikleri desteğin önemli göstergelerinden biri sayılmalıdır. Aidat ödemeleri ile Oda-Üye ilişkileri arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Aidat ödemeleri arttıkça, üyelerin Oda etkinliklerine katılımlarının ve Oda'dan beklentilerinin arttığı gözlemlenmektedir.

Kamuda çalışanlar için üye olma bakımından yasal bir zorunluluk olmamasına karşın, kayıt olma ve aidat ödeme oranlarının yüksekliği ve Oda'nın 50 yıla yaklaşan tarihi boyunca sadece 198 istifanın (binde 2,5) gerçekleşmiş olması, madencilik üretim süreçlerindeki zorlu çalışma koşullarından kaynaklanan madenciler arasındaki geleneksel dayanışma duygusuna bağlanabilir. Gerçekten, Maden Mühendisleri Odası'nın, kuruluşundan bu yana gerek üyeleri gerekse madencilik sektörü ile daima sıcak ilişkiler içerisinde olduğu görülmüştür. Bununla beraber, özellikle son yirmi yılda, madencilik sektöründeki daralma ve gerilemeye paralel olarak üretim kültürünün de ciddi boyutlarda yara alması, meslek örgütüne katılım hususunda sorunlar ortaya çıkarmaktadır.

Örgütsel katılımın artırılması bakımından, Maden Mühendisleri Odası'nın, sürdürmekte olduğu etkinliklerini daha üst seviyelere çıkarması zorunludur.

6. SONSÖZ

Ülke yönetimleri, "Yeni Dünya"nın gereklerinden zannederek yıllardır planlama etkinliklerinden vazgeçmişler, pek çok konuda olduğu gibi nitelikli ve girişim potansiyeli yüksek insan kaynaklarının yetiştirilmesi konusunda da ülkenin ekonomik sektörlerinin gerçek gereksinimlerini karşılamayı değil, ama kağıt üzerindeki sözde istatistiklerin geliştirilmesini hedeflemişlerdir.

Sektörün ihtiyacı olan ara eleman yetiştirilmesine yönelik hiçbir ciddi çaba bulunmamaktadır. Buna karşın, madencilik sektöründe çalışma olasılığı %50'nin altında binlerce Maden Mühendisi mezun edilmiş, edilmeye devam edilmektedir.

Planlama boyutu içermeyen, ulusal gereksinimlerin karşılanmasını amaçlamayan politikaların sıkıntı veren sonuçlarıyla, pek çok meslek disiplini üyesi gibi, Maden Mühendisleri de son yıllarda sıklıkla karşılaşmaya başlamışlardır. En verimli yıllarını ve ailelerinin kısıtlı kaynaklarını Maden Mühendisi olmak için harcayan insanların mezuniyet sonrası karşılaştıkları tablo, gerçekten son derece düşündürücü ve üzücüdür.

Söz konusu sıkıntıların en fazla yansıdığı kurum, içinde bulunduğumuz yıl ellinci yılını kutlamakta olan Maden Mühendisleri Odası'dır. Maden Mühendisleri Odası, üyelerinin işsizlik sıkıntısını her gün yaşamakta, çözüm yollarını kendi olanakları ölçüsünde bulmaya çabalamaktadır. Bununla beraber, sorunların çözümlenmesinden sorumlu olanlar, kuşkusuz, siyasi otorite ve onun oluşturduğu kurumlardır. Madencilik sektörünün ülke ekonomisi içerisinde olması gereken düzeye getirilmesi ve

Maden Mühendisliği öğrenimi-eğitimi bakımından ulusal gereksinimlerin karşılanmasına yönelik doğru ve akılcı planlamaların zaman geçirilmeden gerçekleştirilmesi, çözüm için yaşamsal önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

Arıoğlu, E., Yılmaz, A.O., **Madencilik Sektörünün Kısa Değerlendirilmesi**, TMMOB Maden Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Çalışma Raporu, No:10, İstanbul, Mayıs, 2003.

Avşaroğlu, N., **Türkiye’de Maden Mühendisliği Eğitimi Tarihçesi**, Yayınlanmamış Rapor, Maden Mühendisleri Odası Arşivi, Ankara, 2001, s.20.

DİE, **İşgücü İstatistikleri**, <<http://www.die.gov.tr>>, 2003.

DİE, **Ulusal Hesaplar**, <<http://www.die.gov.tr>>, 2003.

Tamzok, N., **“Küresel Politikalar ve Türkiye Madencilik Sektörü”**, Neoliberal Politikalar ve Kamu Yönetimi Sempozyumu, Kigem, Ankara, 2003.

TMMOB Maden Mühendisleri Odası, **Birinci Maden Mühendisliği Eğitimi Çalıştayı**, <www.maden.org.tr>, 2003.

TMMOB Maden Mühendisleri Odası İnternet Sitesi, **TMMOB Maden Mühendisleri Odası Tüzüğü**, <www.maden.org.tr>, Aralık, 2003.

TMMOB Maden Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi, **Maden Mühendisliği Eğitimi Sempozyumu 2001**, Editörler: Yüce, A.E., Doğan, T., Mater, T., İstanbul, Ocak, 2002.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnternet Sitesi, **Türkiye Cumhuriyeti Anayasası**, <www.tbmm.gov.tr/Anayasa/Anayasa2001.htm>, Aralık, 2003.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği İnternet Sitesi, **6235 Sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yasası**, <www.tmmob.org.tr>, Aralık, 2003.